Ακαδημία Αθηνών/Academy of Athens

ἀναλαλῶ ΣΠασαγιάνν. ἐν Νουμᾷ 228,3 *ἀνιλαλῶ* Λέσβ.

Ἐκ τῆς προθ. *ἀνὰ* καὶ τοῦ ρ. *λαλῶ*. Τὸ *ἀνιλαλῶ* ἐκ τοῦ ἀμαρτ. *ἀνελαλῶ*.

Ἄδω, ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ πτηνῶν: *Τραγούδια ποῦ ἀναλάλησαν 'ς τὸ δάσο μιὰν ἡμέραν* ΣΠασαγιάνν. ἔνθ' ἀν. || Ἄσμ.

Τοὺ χιλιδόνι πέρασι ἀποὺ τὴ Μαύρη Θάλασσα
ηὗρι πύργου κ' ἔκατσι, πύργου κι ἀνιλάλησι

Λέσβ. Συνών. *τραγουδῶ*.

ἀναλαμπὴ ἡ, κοιν. *ἀναλαβὴ πολλαχ. ἀνελαμπὴ* Θήρ. Ἰων. (Κρήν.) Κάρπ. Μῆλ. Χίος κ. ἀ. —*Λεξ.* Δημητρ. *ἀνιλαβὴ* Θήρ. Α.Κρήτ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Σῦρ. Τῆν. κ. ἀ. *ἀνιλαμπὴ* Μακεδ. *ἀνιλαβὴ* Ἴμβρ. Λέσβ. Σαμοθρ. Σάμ. *'νιλαμπὴ* Μακεδ. *ἀλαμπὴ* ΜΦιλήντ. Γραμματ. 89 —*Λεξ.* Περίδ. Βυζ. Πληθ. *ἀναλαμπιὲς* Ἤπ. (Ζαγόρ.)

Μεσν. ἐκ τοῦ ρ. *ἀναλάμπω*. Ἰδ. ΓΧατζιδ. Ἀκαδ. Ἀναγν. 3 (1915) 253. Τὸ *ἀλαμπὴ* ἐκ τοῦ **ἀλαλαμπὴ* κατ' ἀνομ. Ὁ πληθ. *ἀναλαμπιὲς* κατὰ τὸ συνών. *φωτιές*.

1) Λάμψις, λαμπηδὼν κοιν.: *Ἡ ἀναλαμπὴ τῆς πυρκαϊᾶς - τῆς φωτιᾶς - τῆς ἀστραπῆς* κοιν. *Τὸ καντήλι ἀνάδωκε μιὰν ἀναλαμπὴ* Κέρκ. *Γιὰ δέ μιὰ ἀναλαμπὴ ποῦ ἔβγαλε ἡ ἀστραπή!* Χίος *Τοὺ καδήλ' προτοῦ σβήσ' βγάζ' μιὰ ἀναλαβὴ* Λέσβ. *Εἶδα μιὰν ἀνιλαβὴ* Ἴμβρ. *Ἡ ἀναλαμπὴ τῶν ματιῶν* Ζάκ. *Ἔγινε τὸ δαχτυλάκι του ἀσημένιο κ' ἡ φοράδα πλεὰ ἕνα πρᾶμα ποῦ δὲ μποροῦσε νὰ τὴν βλέπῃ ἀπὸ τὴν ἀναλαμπὴ* (ἐκ παραμυθ.) Ἀστυπ. *Ἀπομακρεὰ οἱ ἄνθρωποι τοῦ καραβιοῦ ἔβλεπαν τὴν ἀναλαμπὴ καὶ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ καταλάβουν ἂν ἦτον ἄστρον ἢ φωτιὰ* (ἐκ παραμυθ.) Χίος *Ἀσπροκιτρίνιζαν ἀπὸ τὴν ἀναλαμπὴ ποῦ ἔβγανε τὸ χρυσάφι* ΙΠολυλ. Διηγ. 36. || Φρ. *Λίνου ἀνιλαβὴ* (γίνομαι ξακουστὸς) Ἴμβρ. *Αὐτεῖν' θὰ δώσ' ἀνιλαβή!* (εἰρων. ἐπὶ γυναικὸς μαύρης καὶ δυσειδοῦς) αὐτόθ. || Ποιήμ.

...Ἀνάφτει | τοῦ πολέμου ἀναλαμπή,
τὸ τουφέκι ἀνάβει, ἀστράφτει, | λάμπει, κόφτει τὸ σπαθί

ΔΣολωμ. 9

...Τὰ σωθικά του τότε δὲν τὰ φαρμάκευαν κρυφοὶ καὶ [φλογισμένοι πόθοι
οὔτε τοῦ κόσμου ψεύτικες ἀναλαμπὲς καὶ δόξες

ΑΒαλαωρ. 3,221

Φέγγ' ἡ χώρα φωτισμένη ἀπὸ τέτοια ἀναλαμπὴ

ΑΒαλαωρ. 3,376. **β)** Τὸ ἐκ διαλειμμάτων ἀναλάμπον φῶς λύχνου ἢ κηρίου μέλλοντος νὰ σβεσθῇ σύνηθ.: Ποίημ.

Σὰ νὰ ἤθελε νὰ ζήσῃ ἀκόμα | μ' ἀναλαμπὲς ψυχομαχάει
τὸ ἑτοιμοθάνατο κερί μου

ΝΛαπαθ. ἐν Ἀνθολ. Η'Αποστολίδ. 182. **γ)** Ἡ ἀνάλαμψις τοῦ ἡλίου κατὰ διαλείμματα ἐν καιρῷ συννεφώδει Ἤπ. κ. ἀ. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. ΝΠολίτ. Παροιμ. 1,49 «ἀναλαμπὴ χειμῶνος, δάκρυα ποιμένος». Συνών. *ξαναλαμπή*. **δ)** Σπινθὴρ Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Καλάβρυτ.) κ. ἀ.: *Ἡ φωθιὰ πετᾷ ἀνελαβὲς* Ἀπύρανθ. Συνών. *σπίθα*. **2)** Ἡ ἀναλάμπουσα φλὸξ τοῦ πυρὸς σύνηθ.: *Ἡ φωτιὰ βγάζει μεγάλη ἀναλαμπὴ* πολλαχ. *Τὰ ξύλα βγάνουν ἀνελαβὴ* Νάξ. (Ἀπύρανθ.) || Παροιμ.

Ἀναλαμπὴ ψήνει κουκκιά, καρβουνοδιὰ τὸ φάα

(τὰ μὲν κουκκιὰ βράζουν εἰς τὴν φλόγα, ἡ δὲ φάβα εἰς τὴν σιγανὴν φωτιάν. Καὶ μεταφ. ὅτι δὲν πρέπει νὰ προσφερώμεθα εἰς ὅλους κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ἀλλὰ νὰ ἐξευρίσκωμεν τὸν προσήκοντα εἰς ἕκαστον) Κάρπ. || Ἄσμ.

Πῶς θὰ πεθάνω ξέρω το, γιατὶ ἡ καρδιά μου ἐρράη,
φωθιὰ 'πεσε 'ς τὴ νεότη μου κι ἀναλαμπὴ κ' ἐκάη

Κάσ. Ἡ σημ. καὶ ἐν Θυσ. Ἀβραὰμ στ. 784 (ἔκδ. ÉLegrand) «καὶ τὸ κορμί μ' ἐπλάκωσεν ἀναλαμπὴ κ' ἐκάγη». **β)** Ἡ θερμότης τῆς φλογὸς Θρᾴκ. (Αἶν.) Κάρπ. Νάξ. Σῦρ.: *Φύε ἀπὸ τὴ φλόγα κοδὰ νὰ μὴ σὲ πάρ' ἡ ἀναλαβὴ* Νάξ. **3)** Ἀντανάκλασις ἀκτίνων καὶ μάλιστα ἡλιακῶν, μαρμαρυγὴ Θεσσ. Θήρ. Κύθηρ. Μακεδ. (Θεσσαλον.) Μῆλ. Ρόδ. Χίος: *Μὴ βγαίνῃς 'ς τὴ ἀνελαβὴ τοῦ ἥλιου* Θήρ. || Ποίημ.

...φεγγοβολῶντας | ἡ ἀναλαμπὴ τοῦ φεγγαριοῦ κοντά της
συχνότρεμε...

ΔΣολωμ. 137. Συνών. *λαμπός*. **4)** Τὸ μέρος τῆς ἑστίας, τὸ ὁποῖον καταυγάζεται καὶ θερμαίνεται ἀπὸ τὸ πῦρ Σῦρ.: *Ἔβαλε τὸ βρεμένο παπούτσι γιὰ νὰ στεγνώσῃ μέσ' 'ς τὴν ἀνελαβή.* **5)** Φρύγανον χρησιμοποιούμενον διὰ τὸ ἄναμμα πυρὸς Κρήτ. Συνών. *ἀναλαμπίδι, προσάναμμα, προσαψίδι, συνάναμμα*.

ἀναλαμπίδι τό, *Λεξ.* Βλαστ. *ἀνελαβίδι* Α.Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀναλαμπὴ* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ίδι*.

Μικρὸν καὶ λεπτὸν ξυλαράκι ἢ φρύγανον χρησιμεῦον διὰ τὸ ἄναμμα τοῦ πυρός. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἀναλαμπὴ* **5**.

ἀναλαμπίζω ἐνιαχ. *ἀνελαβίζω* Θήρ. Κύθν. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *'νελαμπίζω* Ἰων. (Κρήν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀναλαμπή*.

1) Ἀμτβ. ἀναδίδω λάμψιν ἢ φλόγα ἔνθ' ἀν.: *Νελαμπίζει ἡ φωτιὰ* Κρήν. *Ἀνελαβίζουν τὰ ξύλα* Ἀπύρανθ. Μετοχ. *ἀνελαβισμένος*=ὁ ἄξιος νὰ καῇ εἰς τὰς φλόγας Νάξ. (Ἀπύρανθ.): *Μουρ' ἀνελαβισμένο, σώπα!* Συνών. *ἀναλάμπω* **1**, συνών. δὲ τῆς μετοχ. **ἀναλαμποκεντημένος, *ἀναλαμποφαγωμένος*. **2)** Μετβ. πυρακτώνω, ἐπὶ κλιβάνου Θήρ.: *Ἀνελαβίζω τὸ φουρνί.* Συνών. *καίω*. Πβ. *ἀνακαρώνω* (ΙΙ) **Α 1**.

ἀναλάμπισμα τό, ἀμάρτ. *ἀνελάβισμα* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀναλαμπίζω*.

Λάμψις ἢ φλόξ: *Ἀνελάβισμα τσῆ φωθιᾶς.* Συνών. *ἀναλαμπισμός*.

ἀναλαμπισμὸς ὁ, ἀμάρτ. *ἀνελαβισμὸς* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀναλαμπίζω*.

Ἀναλάμπισμα, ὃ ἰδ.: *Εἶδ' ἀνελαβισμὸ τὸν ἔχει ἡ φωθιά σας!*

***ἀναλαμποκέντημα** τό, *ἀνελαβοκέντημα* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. *ἀναλαμπὴ* καὶ *κέντημα*.

Μετων. ὁ ἄξιος νὰ κεντηθῇ, νὰ καταστραφῇ ἀπὸ φωτιά, μόνον εἰς ἀράς: *Δὲν ἀκούει κἀνενοῦς τ' ἀνελαβοκέδημα, τσῆ κεφαλῆς του κάνει!* Συνών. **ἀναλαμποφάγωμα*.

***ἀναλαμποκεντημένος** ἐπίθ. *ἀνελαβοκεντημένος* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀναλαμπὴ* καὶ τοῦ *κεντημένος* μετοχ. τοῦ ρ. *κεντῶ*.

Ὁ ἄξιος οἱονεὶ νὰ κεντηθῇ ἀπὸ ἀναλαμπήν, ἤτοι ὁ ἄξιος νὰ καῇ, μόνον εἰς ἀράς: *Σκάσετε πεά, ἀνελαβοκεδημένα, 'ματ' ἐξεφουδώσετε τὴ γεφαλή μου!* (*ἐξεφουδώσετε*=ἐζαλίσατε, ἐσκοτίσατε). Συνών. *ἀνελαβισμένος* (ἰδ. *ἀναλαμπίζω* **1**), **ἀναλαμποφαγωμένος*.

***ἀναλαμποφάγωμα** τό, *ἀνελαβοφάωμα* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. *ἀναλαμπὴ* καὶ *φάγωμα*.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ